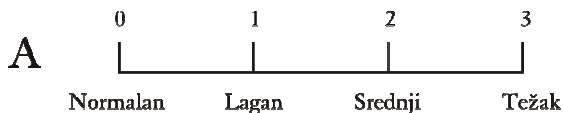
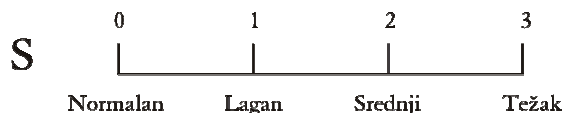

A: *Asthenic* – slabost ili nedostatak snage (u odnosu na intenzitet glasa i energiju u višim harmonicima)

S: *Strain* – napetost: slušni i zvučni dojam hiperfunkcije (u odnosu prema fundamentalnoj frekvenciji f_0 , šumu u visokom frekvencijskom području i energiji u višim harmonicima)

Potom se provjerava prisutnost:

tremor variranje tona variranje glasnoće

prekidi glasa nešto drugo (treba odrediti što): _____

Prema potonjem protokolu normalan glas bi bio stupnjevan kao G0, R0, B0, A0, S0, a, primjerice, poremećaj glasove kvalitete s paralizom laringalnog rekurensijalnog živca, označio bi se G1, R2, B3, A3, S2 (prilagođeno prema Heuer i sur., 2006).

VIII. ZNAČENJE NJEGE GLASA I ANAMNEZA GLASA ZA GOVORNE PROFESIONALCE

U prethodnom poglavlju opisan je pozitivan učinak fonetskih vježbi za glas i izgovor u kraćem trajanju. Međutim, mnogi vokalni profesionalci često, bez obzira na teorijsko upoznavanje sa štetnim posljedicama određenih loših životnih navika, imaju loše životne navike. Stoga je, između ostaloga, svrha rada fonetičara i vokalnih pedagoga naučiti ih prakticirati vježbe za glas i izgovor kao redovit, svakodnevni dio njege glasa. Svi se stručnjaci, fonetičari i ostali vokalni pedagozi – treneri glasa, logopedi, fonijatri, slažu da je, u svrhu prevencije glasovih poteškoća, nužno redovno treniranje glasa, pogotovo kad je riječ o elitnim vokalnim profesionalcima, kao što su pjevači i glumci (v. primjerice, Sataloff i sur., 1994). Ferrone i sur. (2004) u svom istraživanju zaključuju da primjerena, pravilna uporaba glasa doprinosi stabilnosti svih akustičkih mjera jer se pri usporedbi glumačkih glasova prije i poslije predstave, ne pokazuju značajne razlike. Stoga redovite vježbe glasa i vježbe zagrijavanja

utječu na održavanje glasove kvalitete, čak i nakon većih napora kao što je glumljenje ili pjevanje u predstavi.

S obzirom na način života određenih skupina elitnih vokalnih profesionalaca (primjerice, glumaca) i na stres, stručnjaci za glas, iako ne mogu utjecati na njihove eventualne loše životne navike, trebaju ih podučiti kako održavati glasovu kvalitetu dobrom. U istraživanju Varošanc-Škarić (2008), uspoređene su zvučne osobine glasa studenata glume i ostalih studenata u odnosu na anamnezu glasa – uporabu i životne navike. Studenti glume (N = 45) imali su redovne vježbe glasa s fonetičarima, vokalnim pedagogima, za razliku od ostalih studenata (N = 45). Pretpostavilo se da će bez obzira na loše životne navike (pušenje, alkohol), biti bolji glasovi studenata glume koji redovito, pod nadzorom stručnjaka, izvode vježbe za glas.

VIII.1. Upitnik o anamnezi glasa

Kad je riječ o zdravlju glasa, postoje različiti višedimenzionalni protokoli procjene glasa koji uključuju upitnike o anamnezi glasa za govorne profesionalce, a koje koriste liječnici – otorinolaringolozi, fonijatri, logopedi (primjerice, Ford 1994, Timmermans i sur. 2002): upitnik dnevnih navika, o njezi glasa, o pušačkim navikama, prehrani, vokalnoj zlouporabi. Fonetičari takve protokole koriste u prilagođenom obliku, najviše ih zanimaju životne navike i uporaba glasa budućih vokalnih profesionalaca i djelatnih vokalnih profesionalaca. Rad na zdravlju glasa i vokalnoj njezi treba biti interdisciplinaran. Fonetičari redovno upućuju vokalne profesionalce na specijalistički pregled kod fonijatra (ako upitnik i opće stanje kvalitete glasa osobe upućuje na potrebu za tim) te logopedu (u slučaju zamjetnih disfonija zbog terapije glasa). Isto tako, ako im je potrebna estetska njega glasa, ili ako dostatnu dikciju treba urediti do prihvaćenog izgovora određenoga jezika, logopedi upućuju vokalne profesionalce fonetičaru. Ono što im je zajedničko jest da svaka struka sa svoga aspekta skrbi o njezi glasa: medicina o zdravlju, logopedija o patologiji glasa, a fonetika o estetici i primjerenosti vokalne kvalitete u odnosu na zahtjeve profesije govornika. Fonetičari zaštititi, njezi glasa posvećuju pozornost tijekom fakultetske naobrazbe (predmeti *Ortofonija*, *Govorništvo za nastavnikički smjer*, *Fonetika (za vokalne profesionalce)*, *Dikcija*).

Neki protokoli anamneze i njege glasa počinju od klasifikacije u odnosu na vokalnu / nevokalnu profesiju. Tako Timmermans i sur. (2002) dijele profesije u odnosu na uporabu glasa, u četiri skupine:

- elitni vokalni izvodači,
- ostali vokalni (glasovi) profesionalci,
- nevokalni profesionalci,
- nevokalni neprofesionalci.